

Instytut Pamięci Narodowej - Kielce

<https://kielce.ipn.gov.pl/kielce/aktualnosci/249636,IX-konferencja-naukowa-Wies-polska-podczas-II-wojny-swiatowej-Kielce-18-listopad.html>
29.10.2026, 04:50

IX konferencja naukowa „Wieś polska podczas II wojny światowej” – Kielce, 18 listopada 2026

Wieś polska we wschodnich województwach II Rzeczypospolitej w latach 1939-1945 – to temat IX konferencji naukowej „Wieś polska podczas II wojny światowej”. Wydarzenie odbędzie się 18 listopada w siedzibie Delegatury Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach przy Alei Na Stadion 1.

18.11.2026

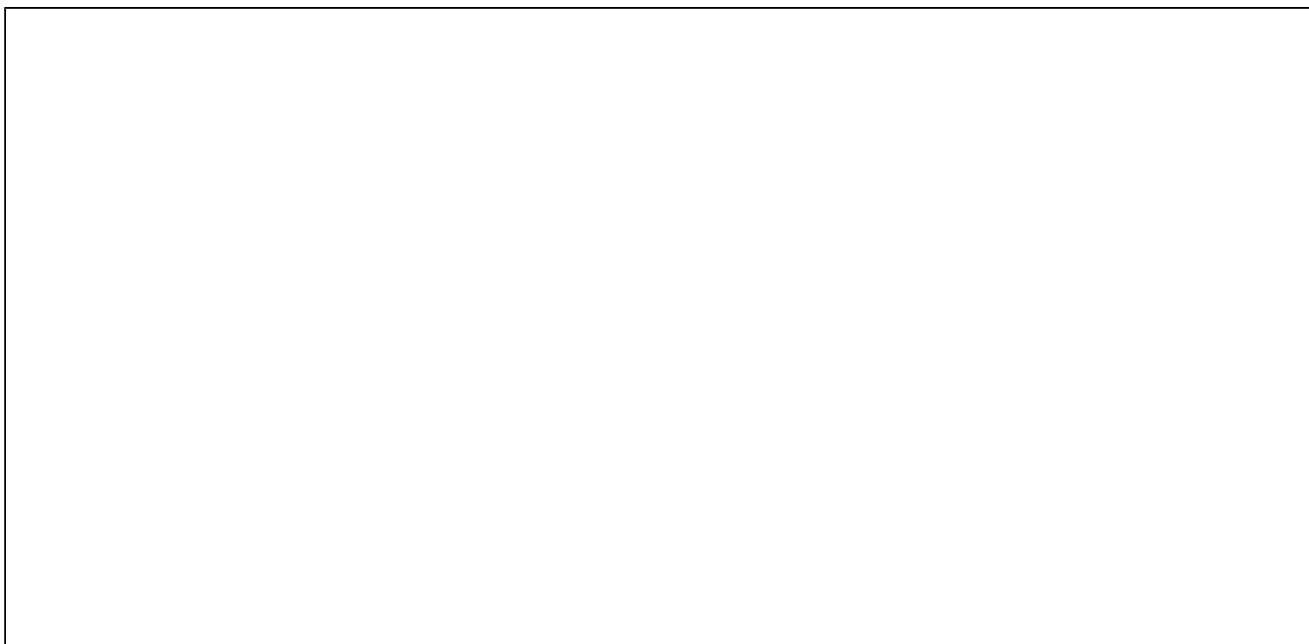
[II Rzeczpospolita \(II RP\) II Wojna Światowa Wieś](#)

Tegoroczne obrady skupiają się wokół okupacyjnych losów mieszkańców wsi leżących we wrześniu 1939 r. na terenie siedmiu wschodnich województw II Rzeczypospolitej Polskiej, tj. lwowskiego, nowogródzkiego, poleskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego, wileńskiego i wołyńskiego.

Dzieje tej części Rzeczypospolitej różniły się od okupacyjnych doświadczeń przedwojennych województw centralnych i zachodnich. Zdecydowała o tym geografia, a raczej geopolityka lat trzydziestych XX w.

Wybuch II wojny światowej był czynnikiem, który zapoczątkował radykalną zmianę rzeczywistości politycznej i społeczno-gospodarczej tej części przedwojennej Polski. Zakończenie działań wojennych w 1939 r. rozpoczęło proces totalnej sowietyzacji tych obszarów. Jej ofiarami padli dotychczasowi gospodarze Kresów.

Od 1941 r. ziemie te zostały objęte okupacją niemiecką, a okupant politykę eksploatacji i terroru uczynił niemal konstytutywną cechą w relacjach z mieszkańcami wsi. Był to efekt bezpośrednich działań niemieckiej administracji okupacyjnej, a także polityka antagonizowania społeczności, wspólnot i całych narodów. Te doświadczenia w połączeniu z ponownym wkroczeniem Armii Czerwonej w styczniu 1944 r. przyczyniły się do gruntownej zmiany systemu społeczno-gospodarczego, oblicza społecznego oraz narodowościowego polskich Kresów Wschodnich.

Program IX konferencji naukowej „Wieś polska podczas II wojny światowej – Wieś polska we wschodnich województwach II Rzeczypospolitej w latach 1939-1945”

- 9.00 – rozpoczęcie konferencji i powitanie gości;
- 9.15 – wręczenie certyfikatów uczestnikom III konferencji popularnonaukowej studentów „Wieś polska podczas II wojny światowej”.

I panel 9.30-11.35
Losy mieszkańców Kresów Wschodnich

Moderator: Magdalena Kopeć (Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie oddział Muzeum Wsi Kieleckiej)

- 9.30-9.50 – Dr ŁUKASZ CHROBAK (Oddział IPN w Rzeszowie), *Ziemiańskie wschodniej części województwa lwowskiego w pierwszych miesiącach II wojny światowej*;
- 9.50-10.10 – Dr JOANNA NIKEL (Instytut Pileckiego), *Heimkehr. Przesiedlenia ludności etnicznie niemieckiej z terenów dawnych wschodnich województw II RP w narodowosocjalistycznej propagandzie i polityce narodowościowej w latach 1939-1940*;
- 10.10-10.30 – Dr RUSLANA MARTSENIUK (Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego w Warszawie), *Ucieczka czy ratunek? Mieszkańcy wsi kresowych w aktach śledczych NKWD (1939-1941)*;
- 10.30-10.50 – Dr MARIOLA SERAFIN (Muzeum Historii Polski), *Od deportacji przez Monte Cassino do Betlejem. Wojenne i powojenne losy Janiny Kubackiej*;
- 10.50-11.10 – PAWEŁ NOWIK (Oddział IPN w Białymstoku), *Ewakuacja Polaków z Litewskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej w 1945 r.*
- 11.10-11.20 – dyskusja;
- 11.20-11.35 – przerwa.

II panel 11.35 -13.45
Zbrodnia Wołyńska

Moderator: dr hab. prof. UJK Jerzy Gapys (Uniwersytet Jana Kochanowskiego)

- 11.35-11.55 – Dr JOANNA KARBARZ-WILIŃSKA (Oddział IPN w Gdańsku), *Zbrodnie ukraińskich nacjonalistów w latach 1939-1944 w Bokowie na Tarnopolszczyźnie we wspomnieniach ocalałych mieszkańców*;
- 11.55-12.15 – Dr KAROL KUBICKI (badacz niezależny), *Zbrodnie ukraińskich nacjonalistów na ludności polskiej w świetle księgi zmarłych parafii rzymskokatolickiej w Ostrowie (powiat Sokal)*;
- 12.15-12.35 – MARIA ZIMA-MARJAŃSKA (Centrala Instytutu Pamięci Narodowej), *Węgrzy wobec Zbrodni Wołyńskiej*;
- 12.35-12.55 – Prof. dr hab. MIROSŁAW SZUMIŁO (Centrala Instytutu Pamięci Narodowej), *Ukraińscy Sprawiedliwi ratujący Polaków w czasie Zbrodni Wołyńskiej – próba portretu zbiorowego*;
- 12.55-13.05 – dyskusja;
- 13.05-13.45 – przerwa.

III panel 13.45-15.35
Sytuacja ludności żydowskiej

Moderator: dr Tomasz Domański (Delegatura IPN w Kielcach)

- 13.45-14.05 – Dr WOJCIECH HANUS (Oddział IPN w Rzeszowie), *Zagłada Żydów w Borystawiu*;
- 14.05-14.25 – Dr TOMASZ GONET (Oddział IPN w Katowicach), *Pomoc Żydom na wsiach przedwojennego województwa stanisławowskiego w latach okupacji niemieckiej 1941-1944*;
- 14.25-14.45 – MARCIN MAKARCZUK (Oddział IPN w Białymstoku), *Wieś Wileńszczyzny jako przestrzeń pomocy Żydom w czasie okupacji niemieckiej*;
- 14.45-15.05 – Dr MICHAŁ SIEKIERKA (Oddział IPN we Wrocławiu), *Pamiętnik Fani Laufer i rekonstrukcja lokalnej sieci pomocy Żydom w Kreis Złoczów*;
- 15.05-15.25 – Dr SORAYA KUKLIŃSKA (Centrala Instytutu Pamięci Narodowej), *Losy Żydów z Nowogródka i okolic na przykładzie relacji Feli Abramowicz*;
- 15.25-15.35 – dyskusja;
- 15.35-15.45 – podsumowanie i zakończenie konferencji.

Organizatorzy: Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie oddział Muzeum Wsi Kieleckiej, Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach oraz Instytut Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

Kontakt z organizatorami:

- Magdalena Kopeć (sekretarz konferencji ze strony MWK) – tel. 500 006 909; e-mail: konferencjamichniow@mwk.com.pl
- Paweł Żołądek (sekretarz konferencji ze strony IPN) – tel. 41 340 50 85; e-mail: pawel.zoladek@ipn.gov.pl
- dr. hab. Jerzy Gapys, prof. UJK (sekretarz konferencji ze strony UJK) – tel. 41 349 73 10; e-mail: jerzy.gapys@ujk.edu.pl

[Poprzedni Strona](#)

Kielce

Kielce

II wojna światowa

Zapowiedź